

„Hagyományörzés és önbecsülés”: Száz éve született Tarnai Andor

Beszámoló az emlékévi nyitórendezvényéről

A BTK Irodalomtudományi Intézet Reneszánsz osztálya 2025. január 22-én *Folytonosság és megszakítottság, azonosulás és elkülönülés* címmel tartotta a Tarnai Andor-emlékévi nyitórendezvényét. Az emlékévi célja, hogy folytassa, új elemekkel gazdagítsa és tovább építse a több évtizedes múlttal rendelkező Tarnai-hagyományt.

A hagyományteremtés szándékával munkatársai, tanítványai és barátai Tarnai Andor halálát követően emléktáblákat állítottak életének meghatározó helyszínein (Eger, 1997; Gyula, 2005; Lovas, 2009). Az MTA Irodalomtudományi Intézet és Tarnai Andor családja 2006-ban közösen hozta létre a [Tarnai Andor-díjat](#) az irodalomtudomány és a kritika történetével kapcsolatos kutatások kiemelkedő eredményeinek elismerésére. Az évente átadott díjat az irodalomtudomány jeles képviselői nyerik el, akik munkásságukkal és kutatásaikkal Tarnai Andor szellemiségének követői. Ezekkel a kezdeményezésekkel párhuzamosan két emlékkonferencia is felidézte Tarnai munkásságát: az elsőt 2004-ben *Historia litteraria a XVIII. században* címmel, Faludi Ferenc születésének 300., Tarnai Andor halálának 10. évfordulója alkalmából rendezte Budapesten az MTA Irodalomtudományi Intézet XVIII. századi osztálya; majd 2019-ben Tarnai Andor halálának 25. évfordulójára rendezett emlékkonferenciát Budapesten az Irodalomtudományi Intézet Reneszánsz osztálya. Az elhangzott előadások tanulmányokká továbbfejlesztett változatai egy-egy tanulmánykötetben jelentek meg. A második emlékkonferenciára elkészült [Tarnai Andor munkássága](#) című internetes portál hiánytalanul közlést teszi az életművet és a róla szóló szakirodalmat.

A 2025-ös emlékévi megnyitása alkalmából rendezett kerekasztal-beszélgetés résztvevői (Bene Sándor, Dávidházi Péter, Hargittay Emil, Kecskeméti Gábor, Nagy László és Tüskés Gábor) Tarnai Andor munkásságát és az abból kiinduló kutatásokat tekintették át. A jeles irodalomtörténészek és kutatók felidéztek egyetemi éveiket és Tarnai Andorhoz fűződő viszonyukat, aki az ELTE egyetemi tanáraként és tanszékvezetőjeként mindnyájukat tehetségesnek ítélte és kiválasztotta az irodalomtörténeti hivatás művelésére: témát javasolt számukra, és szemináriumi órák vagy szakmai konzultációk keretében tanácsaival látta el őket. Emberi nagyságáról tanúságot téve mindig arra törekedett, hogy tanítványait felemelően ösztönözze és láttassa velük az irodalomtudományban rejlő lehetőségeket, azonban soha nem érezte diákjaival a saját tudásából, olvasottságából és széles látóköréből eredő fölényt. A halálát megelőző időszakról meghatározó módon beszéltek volt tanítványai; elmondták, hogy amikor már tisztában volt az elkerülhetetlennel, szavakban nem, cselekedeteiben azonban

ténylegesen végrendelkezett, azaz felosztotta tanítványai között a számára kedves témákat. Gondoskodott arról, hogy témái megfelelő kezekbe kerüljenek, gazdagodjanak, és több évtized múlva is eredményt hozzanak. A 2025. év kivételes jelentőségű, hiszen Tarnai Andor születésének 100. évfordulója alkalmából emlékezhetünk a máig iskolateremtő hatású emberre, tudósra és akadémikusra.

A nyitórendezvényen a szervezők ismertették az emlékév hét szakmai rendezvényét: április 7–10. között négynapos mesterkurzus következik, április 8-án a Tarnai-díj átadása, amelyhez ebben az évben műhelykiállítás is kapcsolódik, május 28–31. között a reneszánsz- és barokk-kutatók éves nagykonferenciája a Tarnai életművét meghatározó témákat vizsgálja, október 8-án hármас könyvbemutatót rendeznek, végül 2025 novemberében kritikátörténeti kerekasztal-beszélgetés zárja az emlékévet.

A nyitórendezvényen mutatták be az emlékév emblémáját, amely Tarnai kedves festője, id. Pieter Brueghel 1555 körüli évekből származó, ma ismeretlen festménye alapján készült rézmetszet. A *Megpihenő katonák (Milites requiescentes)* című nyomat a széles körben elterjedt és ünnepelt Brueghel-képek közé tartozik. A kora újkori szövegekben, főként latin és anyanyelvű szónoklatokban gyakran megjelenik a magasra nőtt, kiterjedt lombozatú fa képe, hasonlata, metaforája, allegóriája, szimbóluma. A képet olyan kiemelkedő, tekintélyes, befolyásos és nagy hatású személyekre alkalmazták, akik közösségük alapjai, tartópillérei, védelmezői és támaszai voltak. Tarnai Andor máig ezt a szerepet tölti be nemcsak barátai, munkatársai és tanítványai életében, munkásságában és kutatásaiban, hanem a középkorral és a kora újjal foglalkozó teljes hazai irodalomtudományban és esztétörténetben.

Papp Ingrid